

รายงานสรุปผลการจัดกระบวนการสนทนากลุ่มย่อย

หัวข้อ“จิตวิญญาณคนรุ่นใหม่เพศหลากหลาย”

วันที่ 17 กรกฎาคม 2566 เวลา 10.00 – 17.00 น. ณ. The Fort ถนนสุขุมวิท กรุงเทพมหานคร

งานนี้เป็นส่วนหนึ่งของ“Soul Connect Fest” มหกรรมพบเพื่อนใจ

ระหว่างวันที่ 17-20 สิงหาคม 2566

“สุขภาวะทางปัญญา: สุขภาพ จิตวิญญาณ และสังคม”

กระบวนการ

1. สุมาลี ไตทอง ผู้จัดกระบวนการ
2. เอกวัฒน์ พิมสวรรค์ ผู้ประสานงาน

ความเป็นมาของการจัดกิจกรรม “จิตวิญญาณคนรุ่นใหม่เพศหลากหลาย”

จากการที่บรรยากาศทางสังคมที่นำมาสู่บรรยากาศกับการตั้งคำถามกับสถานการณ์ความไม่เป็นธรรมทางสังคมมากขึ้น ทำให้เราได้เรียนรู้และมองเห็นการปรากฏ แสดงออก การ come out (เปิดตัวตน/อัตลักษณ์ทางเพศ) ของกลุ่มคนที่อยู่ในความหลากหลายทางเพศในพื้นที่สาธารณะเพิ่มขึ้นด้วย บรรยากาศทางสังคมดังกล่าว เยาวชนหรือกลุ่ม “คนรุ่น

ใหม่”¹ เป็นอีกกลุ่ม ที่มุ่งแสวงหาคำตอบกับรูปแบบความสัมพันธ์ทางอำนาจ ความเท่าเทียม ความเป็นประชาธิปไตย และเป็นกลุ่มคนที่กำลังเป็นส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคม

ภายใต้บริบทสังคมไทยที่ยึดโยงกับระบบสองเพศ ความเป็นเพศที่ยึดโยงกับเพศสรีระที่กำหนด/สมมุติให้เป็นตั้งแต่กำเนิด และผูกพ่วงบังคับให้ต้องเพศวิถีที่เป็นรักต่างเพศ โดยมีโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมอำนาจ กำกับเชิงวิธีคิดเป็นบรรทัดฐาน และกำหนดกฎ ระเบียบ กติกา กฎหมายต่าง ๆ ไว้ ซึ่งแฝงฝังอยู่ในความเชื่อระดับลึกของบุคคลในระดับครอบครัวที่เป็นหน่วยย่อยหน่วยแรกที่เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้และเติบโต มีพัฒนาการทางกาย ใจ รวมทั้งเมื่อขยับเข้าสู่ชุมชน สังคม กฎเกณฑ์ของสถาบันต่างๆ ก็ยังทำหน้าที่หล่อหลอมไว้ในชุดเดียวกัน

ข้อท้าทายจากประสบการณ์ของเยาวชนในกลุ่มสนทนา ซึ่งต่างเกิดและเติบโตมาภายใต้กรอบความคิดเหล่านี้ กลับค้นรับรู้ความรู้สึกที่แตกต่างภายในตนไปจากกรอบกำหนดเรื่องตัวตนและความเป็นเพศ ซึ่งมีราคาที่เขาต้องเผชิญ มาในรูปแบบของการต่อสู้กับความขัดแย้งภายใน การเผชิญกับความรุนแรงที่ถูกจัดการจากระบบสังคมภายนอกในพื้นที่ต่างๆ ตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน วิธีชีวิต/การทำงาน ด้านเศรษฐกิจ การต่อสู้เพื่อดำรงความสัมพันธ์นอกกรอบเพศ และในมิติความเชื่อทางศาสนา

กระบวนการสนทนากลุ่มเรื่อง จิตวิญญาณคนรุ่นใหม่เพศหลากหลาย ต้องการเปิดพื้นที่แสดงให้เห็นคำอธิบายคุณค่า ความหมายของการนิยามตัวเอง และนิยามความหมายของจิตวิญญาณในฐานะที่ความเป็นเพศไม่ได้สอดคล้องกับเพศที่มีความชอบธรรมที่สังคมกำหนดไว้ให้

เป้าหมาย:

การมีพื้นที่สื่อสารเรื่องสุขภาวะทางปัญญา หรือจิตวิญญาณของเยาวชนคนรุ่นใหม่ที่มีเพศหลากหลาย (LGBTIQN+)

วัตถุประสงค์

1. สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มเยาวชนเพศหลากหลาย ตามอัตลักษณ์ ความทับซ้อนบริบทต่าง ๆ
2. ค้นหาคุณค่าและความหมาย การมีตัวตน และการสร้างความเข้มแข็งภายใน ท่ามกลางการถูกเบียดขับเป็นเพศชายขอบ และความมีอัตลักษณ์ทับซ้อน
3. รวบรวมความต้องการและข้อเสนอเพื่อการสนับสนุนการส่งเสริมการมีสุขภาวะทางปัญญาหรือจิตวิญญาณในกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีเพศหลากหลาย

¹ คำว่าคนรุ่นใหม่ในการทำงานเอกสารนี้ หมายรวมกลุ่มเยาวชน และกลุ่มที่ไม่ใช่เยาวชน แต่เป็นกลุ่มในกระบวนการศึกษา ที่เกิดการตั้งคำถามกับระบบวิธีคิดทางสังคม วัฒนธรรม บรรทัดฐานที่กดทับประเด็นเรื่องเพศ เพศภาวะและเพศวิถีของคนที่อยู่นอกระบบสองเพศ

รูปแบบ/กระบวนการ

การจัดกระบวนการมีการทำงาน 3 ส่วน ได้แก่ เตรียมกระบวนการ/ความพร้อม การจัดกระบวนการ และสรุปกิจกรรม

1. เตรียมกระบวนการ/ความพร้อม

- 1.1 ร่วมกันหาข้อสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดกิจกรรม ข้อเรียนรู้เกี่ยวกับการทำงานวิชาการโดยใช้มิติจิตวิญญาณเพื่อค้นหาคำตอบกับเป้าหมายการทำงานขับเคลื่อนเพื่อสร้างความเข้าใจกับประเด็นคนรุ่นใหม่ที่มีความหลากหลายทางเพศ กำหนดรูปแบบกิจกรรมและหัวข้อในการทำการศึกษ ผู้เข้าร่วมในกิจกรรม
- 1.2 แบ่งบทบาทในการทำงาน (1) ผู้จัดกระบวนการ จัดทำกรอบการศึกษา เตรียมแนวคำถาม นำเสนอแนวคิดและรูปแบบการจัดกระบวนการกับผู้สนับสนุน/รับฟังข้อเสนอแนะ ปรับกระบวนการให้สอดคล้องยิ่งขึ้น จัดทำกำหนดการ สื่อสารเป้าหมายและกระบวนการ แนวคำถามไปยังผู้เข้าร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจก่อนวันจัดกิจกรรม และดำเนินกระบวนการ (2) ผู้ประสานงาน สื่อสารกรอบการศึกษาเพื่อประสานเชิญผู้เข้าร่วมกิจกรรม/สถานที่/ห้องพัก การจัดการ ประสานยืนยันการร่วมกิจกรรม สร้างกลุ่ม Line เพื่อสื่อสาร/ทำความเข้าใจกันเบื้องต้นในกลุ่ม ร่วมในกระบวนการสนทนากลุ่ม (3) ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้ทำความเข้าใจเป้าหมายและกระบวนการ ตลอดจนเตรียมความพร้อม ใคร่ครวญกับสิ่งที่จะแบ่งปันก่อนวันจัดกิจกรรม

2. วันจัดกระบวนการ

- 2.1 ใช้สถานที่ชื่อ The Fort เป็นพื้นที่เล็กๆ ขององค์กรสาธารณะประโยชน์ที่สนับสนุนให้นักกิจกรรมกลุ่มเล็กๆ มีเงินน้อย/ไม่มี ได้มาใช้สถานที่จัดกิจกรรม (ค่าใช้จ่ายตามสะดวกในการสนับสนุน)
- 2.2 ทีมจัดกระบวนการประเมินสถานการณ์และจัดบรรยากาศในกระบวนการเป็นนั่งเก้าอี้ล้อมเป็นวงกลม มีทีมสนับสนุน 2 คนทำหน้าที่ในการบันทึกบรรยากาศงานด้วยภาพ (Visual note) และผู้บันทึกกระบวนการ
- 2.3 ก่อนเริ่มกระบวนการมีการสรุปความสวดใจร่วมกันเกี่ยวกับการบันทึกภาพ ในวงนี้ยังไม่พร้อมที่จะให้บันทึกภาพที่เห็นหน้าสำหรับการเผยแพร่
- 2.4 มีผู้สังเกตการณ์ 2 ท่าน จากทีมการจัดประชุมวิชาการสุขภาวะทางปัญญา จิตวิญญาณ และสังคมซึ่งได้ร่วมแนะนำตัว แนะนำงานจัดการประชุมวิชาการ และช่วงท้ายของการจัดกิจกรรมได้ร่วมแบ่งปันข้อเรียนรู้จากวงคุย
- 2.5 กระบวนการ ประกอบด้วย การนำภาวนาเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่กระบวนการทบทวนเบรค โดยเอกวัฒน์ พิมสวรรค์ โดย สุมาลี ไตทอง เป็นคนนำคำถามเพื่อการแบ่งปัน

2.6 จำนวนผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีจำนวน 8 คน รวมทั้งผู้จัด

2.7 อัตลักษณ์ทางเพศ ประกอบด้วย 1.) หญิงรักหญิง 2.) ผู้หญิงข้ามเพศ (กะเทย)หรือ Trans women 3.) ผู้ชายข้ามเพศ หรือ Transmasculine 4.) Non-binary (มีเพศกำเนิดชาย และหญิง) 5. Bi sexual เป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 16 – 35 ปี ตามกรอบนิยาม “เยาวชน” แบบทางการ (ผู้ดำเนินกระบวนการอายุ 51 ปี 1 คน)

2.8 ดำเนินกิจกรรมตามกำหนดการ อย่างไรก็ตามแต่แต่ละคำถามมีรายละเอียดประสบการณ์ ทำให้เวลาไม่ครอบคลุมไปถึงหัวข้อเรื่องการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกเพื่อส่งเสริมสุขภาวะในมิติจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นคำถามสุดท้าย อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการแบ่งปันมีส่วนที่ได้เสนอถึงความต้องการไว้ด้วยแล้ว

กำหนดการ:

เรื่อง“จิตวิญญาณคนรุ่นใหม่เพศหลากหลาย”²

วันที่ 16 กรกฎาคม 2566 ณ The Fort สุขุมวิท กรุงเทพฯ

09.30 – 10.00 น.	ทักทาย และลงทะเบียน
10.00 – 11.00 น.	ภาวนาเพื่อเตรียมความพร้อม มาอยู่ด้วยกัน ทำความเข้าใจกิจกรรม เจือนไข/การมีส่วนร่วม ความเป็นมาและเป้าหมายของการจัดกระบวนการครั้งนี้ การแนะนำตัว
11.00 – 11.20 น.	กิจกรรมสายธารชีวิต “พื้นที่ใคร่ครวญเรื่องราวชีวิตและประสบการณ์ในการตั้งคำถาม ความท้าทายที่เผชิญและค้นพบคำตอบ”
11.20 – 13.00 น.	เล่าเรื่องผ่านภาพเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก คุณค่า ความหมายที่เป็น คำตอบภายในจากตัวเอง
13.00 – 14.00 น.	พักรกลางวัน
14.00 – 14.20 น.	ภาวนาเพื่อเตรียมความพร้อม มาอยู่ด้วยกัน
14.20 – 15.00 น.	ทบทวนกิจกรรมภาคเช้า เล่าเรื่องผ่านภาพเพื่อแบ่งปันประสบการณ์ อารมณ์ ความรู้สึก คุณค่า ความหมายที่เป็นคำตอบภายในจากตัวเอง (ต่อ)
15.00 – 16.00 น.	ทบทวนพลังอำนาจและการต่อสู้ของฉันทนคนเพศหลากหลายที่มีอัตลักษณ์ทับซ้อน
16.00 -17.00 น.	จิตวิญญาณเพศหลากหลายในมุมมองของฉันทน สรุปข้อเรียนรู้ และข้อสังเกต

² กระบวนการสนทนากลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาบทความวิชาการเรื่อง “จิตวิญญาณเยาวชนเพศหลากหลาย” ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการแบ่งปันในห้องย่อย “เสวนากันเอง จิตวิญญาณเพศหลากหลาย” ในวันที่ 17 สิงหาคม 2566 ที่อาคารเฉลิมราชกุมารี 60 พรรษา (จามจุรี 10) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภายใต้การประชุมวิชาการสัปดาห์ทางปัญญา วันที่ 17-18 สิงหาคม 2566 เป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจและเผยให้เห็นกระบวนการภายในที่มาสู่การ ให้ความหมายและคุณค่า การยอมรับตนเอง ของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศมาสู่การมีตัวตนในสังคม

3. ผลการจัดกิจกรรม

กระบวนการสนทนากลุ่มย่อย หัวข้อ“จิตวิญญาณคนรุ่นใหม่เพศหลากหลาย” มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมรวมกระบวนการจำนวน 6 คน (อายุระหว่าง 16 – 35 ปี) รวมกระบวนการ 2 คน กระบวนการหลักอายุ 51 ปี นิยามอัตลักษณ์ทางเพศ ดังนี้

- (1) หญิงข้ามเพศ (Trans gender women) จำนวน 2 คน
- (2) หญิงรักหญิง จำนวน 1 คน
- (3) ผู้ชายข้ามเพศ (Transman/Transmasculine) จำนวน 2 คน
- (4) Non binary จำนวน 2 คน
- (5) หญิง - Bisexual จำนวน 1 คน

การนิยามอัตลักษณ์ทางเพศในกลุ่มสนทนานี้อธิบายความหลากหลายทางเพศไปในมิติเพศวิถีด้วย³ กระบวนการแนะนำตัวเอง เริ่มต้นโดยผู้จัดกระบวนการ แนะนำตัว โดยตระหนักที่จะต้องระมัดระวังตนต่อท่าทีของผู้มีอายุและประสบการณ์มากกว่า(อย่างน้อย 16 ปี) ขณะที่กำลังสนทนาในประเด็นละเอียดอ่อน สิ่งที่ต้องทำงานกับสภาวะข้างในของตัวเองคือ ช่วงวัยจะนำไปสู่ท่าทีที่เป็นผู้อาวุโส หรือทรงความรู้ จนนำไปสู่ความแปลกแยกในเชิงประสบการณ์

³ คำว่า “ความหลากหลายทางเพศ” ในกลุ่มนักกิจกรรมทางสังคมที่ขับเคลื่อนงานประเด็นความหลากหลายทางเพศ ให้ความหมายครอบคลุมไปถึงเพศกระแหลัก ชาย-หญิงตามเพศกำเนิดด้วยว่าเป็นหนึ่งในความหลากหลายทางเพศ แต่ในพื้นที่ทางสังคมทั่วไป “ความหลากหลายทางเพศ” ถูกใช้เพื่อเรียกกลุ่มเพื่อแบ่งกลุ่มคนที่ไม่นิยามตัวเองว่า ชาย หรือ หญิงตามเพศกำเนิด และกลุ่มที่มีเพศวิถีที่ไม่ใช่รักต่างเพศ(ตามเพศกำเนิด)

หรือไม่ อย่างไรก็ตาม การมีความรู้สึกที่ว่า เราเป็นหนึ่งในความหลากหลายทางเพศ จากอัตลักษณ์หญิงซึ่งเป็นอัตลักษณ์ กระแสหลักแต่ก็มีเพศวิถีของรักคนได้ทั้งสองเพศซึ่งปัจจุบันขยายกว้างไปมากกว่าสองเพศนั้น ทำให้เชื่อมั่นว่า เรามีความ เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่อาจจะมีความต่างในเชิงยุคสมัยและประสบการณ์แต่ก็น่าจะมีพื้นที่เพียงพอที่จะเปิดเรื่องราวอัน เป็นจุดร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้

ผู้จัดกระบวนการ: แบ่งปันประสบการณ์เป็นคนแรก โดยเล่าย้อนไปยุคเมื่อประมาณ 40 ปีที่แล้วโดยสรุป

ในการเติบโตของเด็กผู้หญิงคนหนึ่ง มองเห็นตัวเองในแต่ละช่วงว่า มีประสบการณ์ที่มีความผูกพันกับเพศ เดียวกันเช่นเดียวกันต่างเพศ ช่วงวัยรุ่นที่เกิดความรู้สึกเช่นนี้ ก็ไม่ได้รู้สึกแปลกแยกหรือขัดแย้งกับตัวเอง ไม่คิดว่าต้อง นิยามตนเองว่าเป็นอะไร และก็ไม่มีนิยามให้กับความสัมพันธ์ด้วย ในข้อหลังนี้มันก็ทำให้เราไม่มีพื้นที่ ๆ ที่จะพัฒนา ความสัมพันธ์ว่าไปสู่อะไร มีเพียงความคิดว่า เราอยากไปใช้ชีวิตด้วยกัน จนกระทั่งเมื่อได้เข้าสู่งานที่เป็ดมิติเพศ ให้กับตัวเอง ต้องพบกับ การไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับคู่ความสัมพันธ์เพศเดียวกันได้ ความรู้สึกระหว่างการเล่า ยังเปี่ยมไปด้วยความรู้สึกเศร้าและคับข้องใจ ขณะที่อีกด้านของประสบการณ์คบคนต่างเพศ ก็ทำให้เห็นวิถีคิดที่น่าพา ตัวเองไปอยู่ในกรอบความเป็นหญิง มีความทุกข์จากความคาดหวังเรื่องสถานะ และการเป็นครอบครัวโดยอัตโนมัติ การ เปิดประสบการณ์นี้ทำให้ได้รับการส่งพลังความรักจากเพื่อนในกลุ่ม

การแบ่งปันของเพื่อนๆ พบว่า แต่ละคนต่างมีประสบการณ์ที่ต้องเผชิญสภาวะภายในอันเป็นผลกระทบจากอัต ลักษณ์ทางเพศที่ขัดกับระบบวิถีคิดแบบรักต่างเพศ ที่แฝงฝังและปฏิบัติกรอยู่ในสถาบันต่างๆ ส่งผลให้เพศที่มีความ หลากหลายอื่นๆ กลายเป็นเพศชายขอบ

สรุปประสบการณ์: การแนะนำตัวและเรื่องราวใน“สายธารชีวิต”

จิตวิญญาณ: การต่อสู้กับความเป็นเพศที่สังคมกำหนด

กรอบความเป็นเพศที่สังคมกำหนด ความเป็นชาย-หญิง ไว้แตกต่างกันอย่างชัดเจน แยกข้าง แยกกล่องเพศ โดยยึดโยงกับเพศกำเนิดที่ต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นภาพลักษณ์ บุคลิก ลักษณะทางกาย เสื้อผ้า สีที่ใช้ คุณสมบัติทางเพศ บทบาท/หน้าที่ เพศวิถี ฯลฯ ผู้ร่วมได้แบ่งปันประสบการณ์ที่แต่ละคนยืนยันอัตลักษณ์ทางเพศที่มีส่วนไม่สอดคล้องกับ กรอบความเป็นเพศชาย-หญิง กรอบเพศวิถีที่สังคมกำหนด รวมไปถึงตั้งคำถามกับความเป็นเพศที่นำมาสู่การเลือก กำหนดความเป็นเพศด้วยตัวเอง

ผู้จัดกระบวนการเป็นหนึ่งในรูปแบบความหลากหลายทางเพศมีถูกแยกจากกล่องเพศวิถีแบบชายหญิง การรื้อ ทวนประสบการณ์ของเพศวิถีแบบ Bisexual ที่มักไม่ค่อยได้ถูกพูดถึงทั้งในระดับบุคคลของตนเอง และในขบวนการ เคลื่อนไหว ทำให้ตนเองสัมผัสความเจ็บปวดที่คับแค้นอยู่ภายในใจ ด้วยเพศกำเนิดหญิง เมื่ออยู่ในกรอบความสัมพันธ์

ต่างเพศจะถูกเหมารวมอยู่ในบทบาทเมียและแม่ บทบาทโดยอัตโนมัติต้องดูแลรักษาครอบครัว ดูแลญาติสามี ไม่ว่าเงื่อนไขชีวิตจะเป็นเช่นไร ประสบการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างคนเพศเดียวกันที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตถูกกลบ-กลืนหายไปจากประวัติศาสตร์บุคคลของตัวเองราวกับไม่เคยเกิดขึ้น ไม่สามารถพูด-บอกเล่าประสบการณ์ด้านนี้กับใครในครอบครัว เครือข่ายและสังคมภายนอกได้อย่างรู้สึกมีคุณค่า มากไปกว่านั้นคือ สูญเสียโอกาสพัฒนาความสัมพันธ์กับคู่เพศเดียวกันใน 40 กว่าปีที่แล้ว เพราะความโดดเดี่ยวและไม่เชื่อมั่นว่าจะเป็นไปได้ที่จะอยู่ร่วมกัน หรือเปิดเผย-เป็นคู่ชีวิต ที่สุดแล้วต้องยอมรับการแต่งงานของคนรักจากครอบครัวที่เขาจัดหาให้

ประสบการณ์เมื่อ 40 ปีที่ผ่านมา ราวกับเป็นความหวังของแสงสว่างสำหรับคนรุ่นหลัง เมื่อกระแสการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1448 เป็นกระแสเพื่อสร้างพื้นที่การเคารพสิทธิในการสร้างครอบครัวของคนให้ครอบคลุมความเป็นเพศที่หลากหลายมากกว่ารักต่างเพศ และมันได้กลายเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมที่สร้างประสบการณ์ร่วมระหว่างคนข้ามรุ่น/ข้ามยุคสมัย

กระบวนการสนทนาทำให้เราได้กลับมาเผชิญหน้ากับประสบการณ์ที่ถูกกดทับไปนาน และทำให้เราได้เป็นส่วนหนึ่งร่วมกับประสบการณ์ของเยาวชน คนรุ่นใหม่ อันมีจิตวิญญาณเพศหลากหลาย

เรานิยามตนเองว่าเป็นผู้ชาย ใส่กระโปรงก็รู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ สิ่งที่ทำให้รู้สึกว่าเป็นผู้ชายมาจากตอนไปงานแต่งงานและถูกจับใส่ชุดกระโปรงฟูฟ่องสีชมพู นั่นเป็นครั้งแรกที่คิดว่าต้องมีปัญหาอะไรสักอย่าง เป็นความอึดอัดซึ่งหาที่มาไม่ได้ จนไปเรียนประถมศึกษา มีเพื่อนเป็นผู้ชายรู้สึกว่าเป็น hang out และเล่นด้วยกันได้ ตอนที่อยู่กับผู้หญิงไม่ได้รู้สึกแบบนี้ ความอึดอัดบางอย่างในใจว่าสงสัยว่า เราผิดปกติหรือเปล่า

ช่วงเรียนมัธยม เราย้ายมาโรงเรียนหญิงล้วน ตอนนั้นมีครูสังคมมาพูดว่า จะประกาศกฎ มีคำหนึ่ง “เขาจะปราบทอม-ดี้ให้เกลี้ยงเลย” เราก็เหวว่า..ฉันจะต้องรู้สึกอย่างไรกับประโยคนี้

ชอบผู้หญิงคนแรกตอนอยู่มัธยมเป็นเพื่อนรุ่นพี่ แล้วก็ถูกครูแนะแนวนำมา make fun รวมทั้งมีรุ่นพี่และเพื่อนแสบ ๆ รุม bully ตั้งคำถามกับความเป็นเพศของเราว่า สรุปเป็นเพศอะไรกันแน่? คุณจะแปลงเพศหรือเปล่า? มันไม่รู้ว่าจะพูดอย่างไรและไม่รู้จะจัดการกับสถานการณ์อย่างไร ทำให้เรารู้สึกแยกับตัวเองมาก และส่งผลให้ทั้งคู่รู้สึกอึดอัด มองหน้ากันไม่ติด กลายเป็นต่างคนต่างไม่พูดกัน รู้สึกกระอักกระอ่วน จนกระทั่งเขาเรียนจบออกไป

จากนั้นเราขึ้น ม.2 ก็แตกกฎเท่าที่จะแตกได้ จับฉันทัวมมายาว-ก็ไปตัดผมสั้น มาโรงเรียนวันแรกครูถามว่าเกิดอะไรขึ้นทำไมตัดผมมา เราก็คิดว่ามีปัญหานักใช้ไหม กลับบ้านก็ไปเอากกรไกรไถเลย ครูถามว่าตัดผมสั้นขนาดนี้จะทำ

อย่างไร ไปไสวิกมาเรียนใหม่ เราก็มาเรียนทั้งอย่างนั้นแหละ ต้องนั่งข้างหน้าต่างคนเดียว ไม่มีเพื่อน ... จนถึงจุดที่ไม่อยากไปโรงเรียนและออกกลางคัน

ตอนนั้นเรารู้สึกว่าไม่มีอะไรให้ยึด ศาสนาก็ไม่มีให้ยึด ศาสนาให้เครื่องมือกลับมาอยู่กับตนเอง กลับมาอยู่กับลมหายใจ แต่ไม่ได้ตอบคำถามเราว่า สภาวะที่กำลังเผชิญอยู่นี้..คืออะไร โรงเรียนก็ไม่มีให้ยึด สุดท้ายกลายเป็นว่าเราต้องพาตนเองออกไปอยู่กับสังคมข้างนอกเพื่อที่จะนิยามตนเองให้ได้ว่าที่จริงๆ แล้วเราเป็นใคร

ครั้งแรกที่เราได้คุยกันใครสักคน..แล้วเขาบอกว่า คุณไม่ได้ผิดปกติ เขาบอกว่ามีคนเหมือนคุณนะ เดียวจะแนะนำให้คุณรู้จัก เราก็เฮ้ย! มีคนคล้ายเราด้วย ตั้งแต่นั้นนั้นก็เริ่มทบทวนว่าจริง ๆ แล้ว ความเป็นชายคืออะไรกันแน่ พื้นที่ของเราอยู่ตรงไหน หัวใจมันบอกมาว่า เราเป็นคนหนึ่ง ๆ ที่อยู่ตรงนี้ และเราเป็นตัวเราได้ และถ้าเราทำอีกแบบ มันก็เป็นตัวเราอีก version เช่นกัน

ความคิดว่าอยากเป็นผู้หญิง ทำให้รับรู้ว่าเป็นกะเทยแน่นอน สมาชิกในบ้านที่เป็นผู้ชายไม่เห็นด้วย พ่อไปพูดกับแม่ว่า “ทำอย่างไรก็ได้ อย่าให้ลูกเป็นกะเทย” ส่วนผู้หญิงในบ้านสนับสนุนให้เราเป็นตัวเรา ซื้อเครื่องสำอางให้ได้แต่งหน้าทุกวัน จนเมื่ออยู่ในสังคมโรงเรียน Life style ก็ต้องถูกซ่อน แต่งหน้าทาหน้าได้แค่วันเสาร์-อาทิตย์เท่านั้น เราโดนกลั่นแกล้งต่าง ๆ นานา ที่โรงเรียนไม่มีการปกป้อง บ่อยที่สุดคือเพื่อนผู้ชายมาถอดกางเกงตอนเรายืนอยู่หน้าเสาธง พ้องครูก็ไม่ได้ ครูไม่ช่วยอะไร รู้สึกอายและรู้สึกว่าคุณอะไรไม่ได้ มันเป็นเรื่องที่เจ็บปวดมาก จนจบ ป.6 รู้สึกว่า ไม่อยู่ก็ได้โรงเรียนเหี้ยนี้

อยู่โรงเรียนใหม่ก็เจอแก๊งหัวโจกโหดตอนเดินผ่าน รู้สึกอายมาก คิดว่าเราต้องเจอไปอีก 3 ปีเลยหรือ? เราเริ่มบอกกับแม่ แม่โทรศัพท์ไปคุยกับแม่ของนักเรียนคนนั้น เด็กโดนด่า แต่เขาไม่เข็ด เราเริ่มไม่อยากไปโรงเรียน จากคนที่สนุกกับการเรียน ก็ไม่ตั้งใจเรียน จากคนเรียนเก่งระดับ TOP ก็สอบได้ที่โหล รู้สึกหมดไฟกับการไปโรงเรียน เราคิดว่าสาเหตุที่เขาแกล้งเรานั้นมาจากเรื่องเพศ เพราะเราเป็นกะเทยอ้วนมาตั้งแต่เด็ก

อยู่มหาวิทยาลัยปี 2 ได้เข้าสถานธรรม เขาให้นั่งแยกระหว่างชายกับหญิง คนที่เป็นชายจะตัดผมเกรียน ใส่เสื้อเหมือนเสื้อชาฟารี ส่วนคนที่หญิงแต่งชุดสุภาพ ตอนนั้นผมเราเริ่มยาวและใส่กระโปรงแล้ว แม่โทรมาถามว่าเมื่อไรจะตัดผม ครั้งแรกเรายอมตัดผมให้ แต่รอบสองเราไม่ไปแล้ว เพราะผมเรายาวมาก จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่ต้องเลือก เขามาขู่ ว่า ถ้าไม่ไปคนถ่ายทอดธรรมะ ผู้ประสานงานจะรับกรรมแทนเรา เราจะมีส่วนทำให้เขาป่วยไข้ ไม่สบาย และเราจะป่วยกว่านี้ เราไม่ไปและบอกว่า สถานธรรมสร้างที่ให้คนที่ เป็น LGBT+ ด้วยสิ สรุปว่าอัตลักษณ์ทางเพศและพื้นที่ทางจิตวิญญาณไม่สอดคล้องกัน

เราอยากเป็นนักการเมืองมาก แต่ด้วยความกดดัน กดทับ การใช้อำนาจ ประสบการณ์ที่เคยไปช่วยงานการเมือง ทำให้ความฝันที่เคยมีหายไป ความเชื่อทางอุดมการณ์ถูกทำลาย ความหวังของคนที่เป็นเพศหลากหลายถูกผลักออกไป จนมารู้จักคำว่าสิทธิก็เริ่มเคลื่อนไหวเริ่มปกป้องตนเองอีกครั้ง แม้มันจะมีความซับซ้อนแต่ความฝันของเราไม่ได้จบ ยังมีความฝันที่ทำให้เราเติบโตได้อีก

ความสงบในแบบของผีเสื้อ

ตอนเด็ก แม้ว่าเราจะเคยเห็น LGBT+ แต่มันเป็นสถานการณ์ที่มีอคติทางเพศ เรามีภาพว่า Transwoman หรือกะเทยต้องด่าเก่ง มีความก้าวร้าว Transwoman ถูกมองเหยียด และในตอนนั้นเราก็ไม่เคยพูดว่าตัวเองเป็นเพศอะไร ตั้งแต่เด็ก คนที่บ้านเรียกไปคุยตั้งแต่อยู่อนุบาล ว่าห้ามมีแฟนก่อนเรียนจบ ห้ามมีเด็ดขาด! แต่เราก็สนใจเรื่องความรักความสัมพันธ์ รวมทั้งเรื่องเพศมาตั้งแต่เด็ก ได้มีแฟนหลายคน

จนตอนที่เริ่มโตอยู่ ม.1 ก็มีแฟนที่ได้จับต้องกันจริง ๆ มีความสัมพันธ์อย่างจริงจังครั้งแรก รวมถึงกิจกรรมทางเพศด้วย แต่ในตอนนั้น เป็นสถานการณ์ที่ไม่ได้พร้อมด้วยเงื่อนไขของร่างกาย เรารู้สึกว่าร่างกายของเราเป็นเหมือน sex object ให้ชายแท้ เราอาจจะชอบหรือไม่ชอบก็ได้ เมื่อไม่นานมานี้เราเพิ่งเข้าใจว่ากิจกรรมทางเพศ นอกเหนือจากความรู้สึกทางกาย ก็เป็นการถ่ายโอนพลังงาน แต่ sex ก็ไม่ได้ให้ความสุขที่แท้จริงกับเรา ในตอนนั้นรู้สึกว่าต้องทำ ๆ ไป เพราะเข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งของความรัก

จนเข้าสู่ ม.4 ที่ต้องย้ายจากโรงเรียนเก่าเพราะทุกคนอคติ ทุกคนตีตราว่าเราเป็นคนที่ร่าเริง แรด จนรู้สึกว่าอยู่ไม่ได้ เพื่อนในห้องเย็นชา และเพื่อนทุกคนมองว่าเข้ามาพูดหรือแสดงท่าทีคุกคามทางเพศเราได้

เราไม่เคยได้ยินเรื่องการนิยามตนเองด้วยซ้ำจนมาเป็นนักกิจกรรมที่ได้รับข้อมูลเรื่อง LGBT+ ว่ามันเป็นเรื่องสิทธิในเนื้อตัวร่างกาย ทำให้เห็นว่า ฉันมีอำนาจในเนื้อตัวร่างกายของฉัน ฉันสามารถเชื่อตัวเองได้ และได้รับรู้การมีอยู่ของตนเอง พอเราอนุญาตให้ตัวเองแต่งตัวสบายมากขึ้น เป็น Masculine มากขึ้น โกนหัว เราก็รู้สึกยอมรับตัวเองในฐานะ Non-Binary มากขึ้น แต่คนในครอบครัว หรือแม่เองแม้จะยอมรับความหลากหลายทางเพศ แต่ก็ไม่ได้เข้าใจ Non-Binary และมองว่าต้องทำตามแบบผู้หญิง เราเป็นผู้หญิงนะ

จนล่าสุดเพื่อนสนิทและรู้จักกันมานาน เขามีเพศกำหนดหญิง และเป็น Non-Binary เขาเพิ่งมาสารภาพว่าชอบเรา สารภาพในตอนที่เขาลี้ภัยออกไปแล้ว.. เขาก็บอกว่า ถ้าได้อยู่ด้วยกันเมื่อไรแล้วไม่มีผัว ก็คอยแต่งงานกันนะ ช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่ปล่อยวางและโอบรับความเป็นไปของตนเอง ว่าต่อให้ฉันมีความไม่มั่นคงบ้าง หรือกลัวบ้าง หรือถ้าใครไม่ยอมรับ ฉันก็เชื่อใจว่าฉันจะยืนอยู่ได้และมีศักยภาพจะมีความสุขในทุกสถานการณ์

เราไม่เคยนิยามตนเอง จนเรานิยามตนเองว่า Queer เพราะเป็นคำที่ง่ายที่สุดแล้ว ตอนนั้นอยู่ ป.6 และเราเข้าใจผิดด้วยเพราะคิดว่า Queer คือ Bisexual แต่มันก็ทำให้เราได้เรียนรู้ศัพท์มากขึ้นเรื่อย ๆ ได้เรียนรู้อะไรเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ แต่เมื่อนิยามเปลี่ยนไป ก็คิดว่าเราเป็นคนโลเลหรือเปล่า? คนจะไม่ยอมรับเราหรือเปลว วันหนึ่งอยากชื่อนี้ อีกวันอยากชื่อนั้น

เรารู้จักตนเองเพราะตอนเด็กชอบอ่านหนังสือประวัติศาสตร์ เป็นหนังสือประวัติศาสตร์ที่มีเรื่องราวของวีรบุรุษที่กอบกู้อะไรสักอย่าง และเขาเหล่านั้นมักเป็นผู้ชาย ทำให้อยากเข้าไปอยู่ในจุดนั้น และต้องทำให้รู้สึกว่าเป็นผู้ชาย เราบอก Teacher ที่ไวใจมาก ๆ ว่าอยากเป็นผู้ชาย จริง ๆ ทุกคนก็รู้ ซึ่งที่โรงเรียนไม่มีใครแยกกับเรา ก็รู้สึกว่าเราเติบโตในสังคมที่ยอมรับความหลากหลายทางเพศได้ดี เราเป็นคนที่ไม่คิดมาก

ครอบครัวเรากดดันให้ลดน้ำหนักซึ่งทำได้ช่วง ป.5 ตอนนั้นแต่ไม่ได้รู้สึกว่ามีความสุขกับร่างกายของตนเอง ยิ่งรู้สึกแย่มากมาทำกิจกรรมทางการเมืองในทวิตเตอร์มีคนมารุมบอกว่าหน้าแก่จังเลย ตอนนั้นอายุ 14 ปีเองเป็นจุดที่เริ่มรู้สึกว่าไม่อยากเป็นผู้ชายแล้ว เพราะผู้หญิงก็สามารถเป็น leader หรือเป็นผู้นำได้เหมือนกัน เมื่อมาเจอกับผู้ชายจริงแล้ว เราเกลียดมันมาก เราไม่ comfortable กับมัน

ก็กลับมาถามตนเองว่าเรารู้สึกอย่างไรต่อร่างกาย? อยากอยู่ในร่างกายแบบ Feminine จริงหรือไม่? ได้คำตอบว่าอยากมีกล้ามเนื้อ อยากทำให้รู้สึกว่าเป็นผู้ชาย อยากตัดหน้าอก แต่ก็รู้สึกว่าอยู่ในกรอบของ Binary เกินไป เรายอมรับว่า Transman ในเมืองไทยพยายามทำให้ตัวเองเป็นชายแท้มาก ๆ และคิดว่าชายแท้เขาต้องยอมรับกฎซึ่งมันไม่ใช่! ชายแท้ที่นิสัยไม่ดี เขาก็ไม่ยอมรับกฎเป็นผู้ชายอยู่แล้ว ฉะนั้น Transmasculine เหมาะสมกับเรามากที่สุด

เราขอพ่อแม่ take hormone ด้วยความที่พ่อแม่เป็นสายประชาธิปไตย ปรากฏว่าเมื่อหมอขึ้นเอกสารแล้ว แม่ก็เซ้นต์ เรา shock มากเพราะไม่คิดว่าเป็นไปได้ เราดีใจที่มีครอบครัวที่สนับสนุน เป็นเรื่องที่ดี และเราอยากให้ทุกบ้านมี หลังจาก take hormone ชีวิตเราดีขึ้นมาก เราชักตนเอง เราเล่นกล้ามเพื่อสนองความอยาก และต้องการ validation จากสังคมผู้ชาย ขณะที่ยอมรับตัวเองว่าเป็น Bisexual

ในทางจิตวิญญาณเราคิดว่าด้วยความที่เราเติบโตมากับศาสนาที่ไม่ได้มีการกำหนดเป็น 2 เพศ ศาสนาฮินดูมี 3 เพศตลอด โดยเพศที่สามเป็นเพศท้องถิ่น ทำให้การเติบโตของเรามีแต้มต่อ เราผลักดันตนเองได้ง่ายมาก ๆ จากการที่มีครอบครัว เราเป็นฮินดูและบ้านเรา Flexible มาก

ด้วยความที่เป็นลูกคนแรก บทบาททางเพศจึงเริ่มมีผลต่อชีวิตครั้งแรกเมื่อน้องชายเกิดมา ช่วงมัธยมคนในครอบครัวมีลูกและเราต้องเป็นพี่ที่ดูแลน้อง ย่าและคนอื่นๆ บอกว่า เราเป็น “พี่สาว” เราต้องกลายเป็นพี่สาว เราสับสนที่มีคำพูดว่า พี่สาวที่ดีต้อง... ลูกสาวต้อง... ทำให้รู้สึกว่าเราอยู่กับความเป็นเพศมากขึ้น

พอได้เข้ามหาวิทยาลัยเราเรียนคณะที่มีผู้ชายเยอะ มีใส่เสื้อซีออป ก็ถูกมองว่าเป็นทอม แต่เมื่อเริ่มฝึกงานในโรงงานกลับทำงานยากเพราะถูกมองว่าเป็นผู้หญิง เวลาอยู่คนเดียวในโรงงานก็ถูกจับตามองจนรู้สึกไม่ปลอดภัย สับสนว่าเราเป็นเพศใดในสายตาคนอื่นกันแน่

มีประสบการณ์ที่มีทั้งชายและหญิงเข้าหา มีครั้งหนึ่งที่เรตัดสินใจมากว่าจะคบผู้ชายที่ดูดีหรือคบผู้หญิงที่ชอบ ตอนนั้นมันเป็นการตัดสินใจที่ยากมากจนแปลกใจเมื่อย้อนนึกถึง สุดท้ายเราคบกับผู้หญิง และครอบครัวไม่ยอมรับการตัดสินใจของเรา

เรารู้สึกว่าทำให้ครอบครัวผิดหวังและตกจากมาตรฐานสังคม เพราะคู่เป็นผู้หญิง ทั้งยังฐานะต่ำกว่า ที่บ้านเสนอว่าอยากให้เราคบกับคนที่ดูแลเราได้ ยกตัวอย่างถึงเพศชายที่แข็งแรงและดูแลเราได้ ทั้งที่เราก็กังขังและอยู่คนเดียวได้ เรารู้สึกว่าที่บ้านไม่ได้ยอมรับการแสดงตัวตนของเรา

ที่บ้านบอกว่าดีใจด้วยที่ร้านกาแฟของเราได้ออกสื่อ แต่ไม่ได้บอกว่่านั้นเป็นร้านที่เราและแฟนทำร่วมกันมา ที่บ้านตัดการรับรู้เรื่องแฟนของเราออกไปอย่างสิ้นเชิง การที่จะข้ามกรอบในเรื่องเพศมาได้นั้นมันยากมาก..

ตะแกรงคัดกรองคนนอกกรอบเพศ

กรอบหรือกล่องเพศเป็นส่วนหนึ่งในการจัดระบบ รูปแบบทางสังคม และปกครองที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าในความเป็นชายสูงส่งกว่าหญิง และไม่มีพื้นที่สำหรับเพศอันหลากหลายที่มากไปกว่าสองเพศ การจัดวางผ่านการสร้างกรอบกำหนด คำสั่งสอน กฎ กติกา นโยบาย กฎหมาย สิทธิ สวัสดิการในมิติต่างๆ ให้อยู่ในทุกโครงสร้างสถาบันเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ครอบคลุมตลอดช่วงชีวิตตั้งแต่เกิด จำความได้...ไปจนตาย ภายใต้กรอบกำหนด ด้านหนึ่งของการเผชิญแรงกดดันก็ได้ก่อเกิดคำถาม ข้อสงสัยกับสังคม(ที่เข้ามากระทบกระทำ) และกับตัวเอง ไปสู่เส้นทางที่ค้นหาคำตอบ รู้จักตัวตนและไม่ได้ยอมจำนน

แก่นของจิตวิญญาณ ความเป็นเพศนั้นไม่มีนิยามที่หยุดนิ่ง ตายตัว แต่เป็นสิ่งที่มียู่และเป็นเช่นนั้นเองอยู่ภายในตัวตนของทุกคน เป็นการเป็นตัวเอง ที่แตกต่างและทำให้เราไม่เหมือนกัน

กระบวนการหล่อหลอมทางสังคม ทำหน้าที่กำหนด ครอบงำ สร้างเงื่อนไข กติกาเพื่อให้เราเชื่อนั่นเห็นได้ว่าไม่สามารถกลับแค้นทางจิตวิญญาณที่มันเป็นเช่นนั้นอยู่แล้วในแต่ละบุคคลได้ เพราะมันเป็นความอิสระ เราสังเกตเห็นว่าในระหว่างการเติบโตตั้งแต่จำความได้ ทุกคนพัฒนาตัวเองด้วยความเป็นตัวของตัวเอง จากนั้นค่อย ๆ เรียนรู้ความสัมพันธ์ผ่านการหล่อหลอมเลี้ยงดู จากเด็กน้อยที่โลกกว้าง มีอิสระภาพ ไม่รู้สึกว่ายู่ภายใต้กรอบเพศใดๆ จนแก่นของจิตวิญญาณทางเพศถูกกระทบและกระแทกจากเงื่อนไข ปัจจัยภายนอก เข้ามามากับให้ดำเนินวิถีไปตามเพศที่กรอบกำหนด สิ่งที่เกิดขึ้น คนเพศหลากหลายกลับรับรู้ได้ถึงความเชื่อมั่นในแก่นแกนความเป็นเพศจากภายในตัวของเขาเองชัดเจนขึ้น ๆ เพราะมันทำให้เกิดการตั้งคำถามจากเหตุการณ์ที่เข้ามากระทบว่า “มันเกิดอะไรขึ้น” “มันมีอะไรที่ผิดปกติ” เป็นการตั้งคำถามจากภายในกับปรากฏการณ์ที่กระทบ กระแทกเข้ามาจากภายนอก และนำไปสู่การสืบค้น พยายามหาคำตอบ

การเติบโตภายในของคนเพศหลากหลายเต็มไปด้วย ความย้อนแย้ง การกดทับ ด้านหนึ่งคือหัวใจของการชวนชวน ค้นหาคำตอบ เปิดกว้าง การเรียนรู้ ขณะเดียวกันก็เกิดความรู้สึกกังวล สงสัย กับสิ่งที่เราเป็น เพราะคำตอบจากโลกภายนอกเต็มไปด้วยคำตอบตามบรรทัดฐาน การตีตรา ลงโทษ จนเราต้องถอยกลับไปค้นหาความผิดปกติของตัวเอง เกิดความไม่เชื่อมั่น ไม่วางใจ และมันบั่นทอนตัวเองจากการรับรู้ เราเป็นเพศที่ไม่สอดคล้อง เป็นเพศที่เป็นอื่น สภาวะภายในจึงเต็มไปด้วยความสับสน ไม่เข้าใจ สงสัย ลังเลว่า เราเป็นใคร?..และความต้องการการยอมรับ

ความเป็นคนเพศหลากหลาย ทำให้การเราตั้งคำถามกับบริบททางสังคม และการตั้งคำถามเพื่อทำงานกับตัวเอง มองว่า ตรงนี้เป็นจุดแข็งหรือคุณลักษณะที่สร้างการเรียนรู้และเติบโตภายในให้กับเรา เป็นโจทย์ของการลงทุนที่เจ็บปวดในทุกช่วงชีวิต แต่ความพยายาม และการค้นหาคำตอบกับการมีตัวตนก็สิ่งที่ทำให้เราเป็น และมีอยู่

ปฏิบัติการในเชิงโครงสร้างสถาบันที่เป็นเหมือนตาข่ายคัดกรองคนนอกกล่องเพศ เพื่อให้เปลี่ยน และกันออกไปเมื่อเป็นขบถในเพศและวิถีทางเพศ ครอบครัวยเป็นเป้าแรกที่กำหนดชื่อเพศให้เราตามอวัยวะเพศ กำหนด/สร้างการเรียนรู้ การแต่งกาย การเล่น การปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ที่ต้องสอดคล้องกับบทบาทเพศที่กำหนดไว้แล้ว แต่ในความเป็นมนุษย์ ครอบครัวยเป็นหน่วยแรกแห่งการโอบรับและควบคุม จึงมีที่ครอบครัวยจะเป็นพื้นที่ปลดปล่อยตัวตนที่แท้จริงของลูกให้ปรากฏวิญญาณแห่งความเป็นอิสระออกมา แต่ก็มีครอบครัวยที่ปิดหรือเบียดขับเรื่องเหล่านี้ให้ไม่มีพื้นที่

ตะแกรงชั้นที่สอง ที่ทุกคนต้องผ่าน โดยเฉพาะเมื่อเด็กคนหนึ่งเติบโตและต้องเข้าสู่ระบบการศึกษา คือ โรงเรียน สถาบันการศึกษา เป็นแหล่งรวมภาพสะท้อนของเด็กที่ถูกสร้างมาจากครอบครัวย เป็นพื้นที่ของเด็ก เยาวชนที่จะสะท้อนการโอบรับหรือผลักไสเพื่อที่แตกต่างกับความเป็นเพศที่ถูกบ่มเพาะมาว่าคือ เพศปกติ มีเด็กกะเทย เด็กทอมที่ถูกล้อเล่น รุมกลั่นแกล้ง และรวมทั้งเมื่อแสดงท่าทีพอใจต่อเพศเดียวกันก็ถูกทำให้เป็นตัวตลก ตะแกรงชั้นนี้กลายเป็นพื้นที่ผลักไสให้เด็กหลุดจากระบบที่สังคมให้คุณค่าทางการศึกษา

การค้นหาคำตอบที่ถูกอ้างอิงและสูงส่งกว่าพ่อแม่ คือ สถาบันทางศาสนา ความเชื่อและความศรัทธาในศาสนา เราพบว่ามีบางศาสนายอมรับหรือให้พื้นที่กับคนมากกว่าสองเพศ (ในกระบวนการกลุ่มของเรามีเพื่อนที่นับถือฮินดูนิกายหนึ่งที่บอกวามนุษย์มีมากกว่า 2 เพศ) ซึ่งความเชื่อนี้ส่งผลให้คนในครอบครัวเปิดพื้นที่ให้กับลูกเป็นตัวของตัวเองไม่กำหนด/คาดหวังกับความเป็นเพศ เรามีความรู้สึกเบิกบาน ภาคภูมิใจกับครอบครัวมาก การสื่อสารเพื่อบอกความต้องการบางอย่างเช่น การใช้ฮอร์โมน เป็นเรื่องสื่อสารกันได้ และร่วมกันค้นหาคำตอบเพื่อการเข้าถึงบริการที่ปลอดภัย ขณะเดียวกันในกลุ่มศาสนาที่มองว่าเรื่องเหล่านี้เป็นผิดบาป ก็จะส่งผ่านมาทั้งทางคำสอนที่ลงลึกไปในจิตวิญญาณของผู้ศรัทธา รวมทั้ง ครอบครัวที่รับคำสอนนั้นมาลงโทษลูกที่เป็นเพศหลากหลายอีกที

พื้นที่ของโลกภายนอกในมิติทางศาสนา ความเชื่อความศรัทธา จึงไม่ใช่พื้นที่ที่ฟื้นฟูหรือเป็นชุมพลลงไป การต่อสู้ของโลกภายใน ความพยายาม เพื่อให้มีพื้นที่แห่งความศรัทธาดำรงอยู่ คือ การสื่อสารกับพระเจ้า หรือสิ่งที่ตนเคารพโดยตรง การขุดค้นเข้าไปในแก่นแกนในมิติแห่งศรัทธา *ความเชื่อมั่นในความรัก ความเมตตา* ความปรารถนาให้ทุกคนอยู่เย็น หรือสุขสงบหากเป็นพื้นฐานที่ทำให้เราเข้าถึงและหวังพึ่ง สิ่งนั้นย่อมจะไม่เบียดขับให้จนตรอก ให้สิ้นหวัง การเข้าถึงหลักคำสอนที่เป็นแก่นของศาสนาจึงเป็นคำถามใหญ่ที่คนเพศหลากหลายตั้งคำถามกับการเข้าไม่ถึงแก่นนั้นจากบริบทศาสนาในโลกภายนอก แต่การขุดค้นหาความงดงามแห่งความปรารถนาดีต่างหากที่ทำให้เขายังมีพระเจ้า มีสิ่งที่ศรัทธาอยู่เคียงข้าง ให้เขาได้ยินเสียงในใจ ได้ยินคำตอบที่มาจากหัวใจที่ชัดเจน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทำให้เราได้เห็นแก่นแกนของจิตวิญญาณความเข้มแข็งของกลุ่มคนเพศหลากหลายชัดเจน สถาบันทางสังคมอีกหลายตัวที่มากกว่าที่อ้างอิงนั้น ไม่มีพื้นที่กับเพศที่ไม่ใช่หญิง-ชาย ตามเพศกำเนิด ระบบการปกครอง/เอกสารทางการมีเพียง 2 เพศ และถูกใช้เพื่อการเข้าถึงสิทธิ บริการ สวัสดิการในทุกมิติ ที่ต้องเป็น นาย-นางสาวในทุกระบบ แม้ว่า ภาพลักษณ์ที่ปรากฏจะสอดคล้องกับความคาดหวังทางสังคมหรือไม่ก็ตาม การขาดการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่เป็นสวัสดิการสำหรับการข้ามเพศ (ทุกกระบวนการทางการแพทย์ต้องจ่ายเอง และรับผิดชอบความเสียหายเอง) การถูกเลือกปฏิบัติและ ถูกเหมารวม และทางเลือกในการทำงานที่ไม่เท่าเทียม สิ่งที่จะถูกกลั่นแกล้ง รังแก แสวงหาประโยชน์ ละเมิดทางเพศด้วยความเกลียดชัง ด้อยค่ากับความเป็นเพศ การหลุดจากระบบการศึกษาที่นำมาสู่ทางเลือกในการประกอบอาชีพที่ต่ำ องค์กรความรู้และประสบการณ์คนเพศหลากหลายถูกกลบทับ บิดเบือนผ่านพื้นที่สื่อ-สาธารณะ เหล่านี้เป็นตัวสะท้อนให้เห็นการมีอยู่ในระดับปัจเจกของคนเพศหลากหลาย และในระบบเชิงโครงสร้าง เขาไม่ถูกมองเห็นว่ามีตัวตนที่ต้องได้รับการรับรอง ได้รับการเคารพว่ามีสิทธิ ในสังคมไทยที่เป็นระบบสองเพศ เราจึงเห็นการมีตัวตนและการดำรงอยู่อย่างไม่มีตัวตนของกลุ่มคนเพศหลากหลาย

แรงกระแทกทางสังคมไม่อาจกลบกลืนแก่นแกนจิตวิญญาณแห่งความเป็นเพศที่มีอยู่ในแต่ละคนได้ แต่ด้านกลับกันเป็นการสร้างความเชื่อมั่นต่อการยืนยันตัวตนอักษรทางเพศของตนเอง อัตลักษณ์ทางเพศไม่ใช่สิ่งที่ตายตัวแบบที่ถูกบอกไว้ในกลุ่ม 2 เพศ เราเรียนรู้ผ่านการค้นหาคำตอบที่เป็นมายาคติ และคัดกรอง ผนวกกับการค้นหาจากชุด

ประสบการณ์เริ่มต้นที่ได้พบ ว่าสู่ประสบการณ์ ณ ปัจจุบัน อุตลักษณ์ทางเพศอาจเปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขเวลาและประสบการณ์ที่สร้างให้เราได้เป็นตัวของตัวเอง ท่ามกลางแรงกระแทกทางสังคม แม้กระทั่งเมื่อถูกกด-เบียด-ขับ จนรู้สึกไร้พื้นที่ในการหาคุณค่าและความหมายในการมีชีวิต การคิดและลงมือฆ่าตัวตาย ที่ถูกบอกว่า สิ้นคิด ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการยืนยันว่า ไม่ยอมจำนน

แรงกระแทกของโลกภายนอก ส่งผลกระทบทำลายพลังแห่งโลกภายใน ส่งผลต่อการเลือกที่จะแสดงตัวตนที่ต้องเลือกให้รอด หากพิจารณาผลกระทบที่มันจะเกิดขึ้น ความเสียหาย ระบบทางสังคมที่เป็นโครงข่ายแห่งการเบียดขับ ทำให้เราต้องหนักมากกว่าคนที่ยืนยันตัวเองในระบบสองเพศ เพื่อให้ได้เป็นตัวของเราหลุดจากระบบการศึกษา เพื่อได้มีความสัมพันธ์ในแบบที่เราถูกตัดออกจากความสัมพันธ์กับครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อเป็นตัวของเราต้องแข่งขันและพุ่งทะยานเพื่อจะมีพื้นที่ทางสังคม เศรษฐกิจอย่างมีศักดิ์ศรี (ในสังคมบริโภคนิยม) เพื่อเป็นตัวของตัวเองเราต้องแลกด้วยเงินมหาศาลเพื่อให้ร่างกายเป็นตัวเรา พื้นฐานไม่ใช่เพื่อความงามแต่เพื่อให้เราเป็นตัวเราอย่างมั่นใจ

มายาคติมากมายเกิดจากวงจรของการต่อสู้ระหว่างโลกภายในกับกระแสโลกภายนอก ปฏิบัติการของสถาบันในเชิงโครงสร้าง บ่อน-กัดเซาะทำลายความเป็นมนุษย์ของเราให้ขาดความเชื่อมั่นในคุณค่าที่เราเป็นอยู่ แม้แก่นแกนของเรามันไม่ถูกทำลาย แต่มันเกิดภาวะหลายอย่างที่เป็นบาดแผลภายในหัวใจและลงลึกไปในจิตวิญญาณความเป็นมนุษย์

ในความเป็นคนในกลุ่มเพศหลากหลายที่ไม่ได้รับการยอมรับในครอบครัว ก่อตัวและเป็นจุดเริ่มสะสมความโดดเดี่ยว การเดินทางเพื่อค้นหาคำตอบ หรือคำเรียกเพื่อยืนยันอัตลักษณ์ทางเพศ เป็นสิ่งที่องค์ความรู้เข้าถึงยากและปกปิดสร้างความเปราะบางภายในใจ การค้นหาความหมายเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศ จึงเป็นต้นทุนทั้งชีวิต รวมทั้งการไม่นิ่งแห่งการยืนยันก็เป็นสิ่งที่ใช้มาตรวัดจากสังคมที่แบ่งเพศไว้จนตายตัว

ความสัมพันธ์ของเพศวิถีที่ถูกปฏิเสธในเชิงการสร้างครอบครัว บั่นทอนความเชื่อมั่นในความสัมพันธ์และเป็นคนเปราะบาง โดดเดี่ยว ไร้ระบบสนับสนุนจากภายนอก ความรุนแรงจากการกระทบกระทั่งในความสัมพันธ์เป็นสิ่งที่พูดบอกใครไม่ได้ เพราะน่าอับอาย และจะถูกตบให้กลับไปในเพศวิถีต่างเพศ

การถูกตัดสินสิทธิและการเข้าถึงโอกาสต่างๆ ในระหว่างการใช้ชีวิตภายใต้ระบบทางการของสถาบันคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งท่าทีและบริการที่ไม่มีมิติที่ละเอียดอ่อนต่อความหลากหลายทางเพศ การตั้งคำถามและซ้ำเติม เป็นกระบวนการที่ผลักไส เพื่อนบางคนพูดถึงสถานการณ์ในชีวิตที่ต้องเผชิญเรื่องเหล่านี้เข้าไปซ้ำมา มันเป็นสถานการณ์ที่ “เหี้ย” เป็นสถานการณ์ที่ทำให้เราต้องอยู่กับบาดแผล ความรู้สึกไม่ปลอดภัย ความโดดเดี่ยว ระวัง เกลือบ แคลง สงสัย และเป็นมวลรวมแห่งความกลัว และจะต้องดำเนินชีวิตให้รอด คือทางออก ทุกคนยังมีจิตวิญญาณของการดิ้นรน เพื่อเป็นอิสระภาพ เป็นการยืนยันถึงการมั่นคงในการรักษาแก่นแกนของจิตวิญญาณเพศหลากหลายไว้ เพราะมันไม่เคยตาย

โลกภายในที่เต็มไปด้วยการตั้งคำถาม การค้นหาคำตอบทั้งจากภายในตนเอง ภายนอก มีประสบการณ์ชีวิต เป็นเครื่องมือในการหาคำตอบ และสร้างความเข้มแข็งให้กับตัวเอง

“ความหิยา ทำให้เรามองเห็นการเกิดและดับ” การอยู่กับความหิยา ๆ ของชีวิต ต้องเข้าใจวงจรของสถานการณ์ ว่า เรื่องเลวร้ายที่เข้ามามันมีที่เรายะหยุด ให้มันผ่านไปแล้วจะมีสิ่งใหม่เกิดขึ้นหลังความหิยาเสมอ ปัญญาที่ได้จากความทุกข์คือการเห็นการเกิด-ดับของสถานการณ์และอารมณ์ และเห็นความหวังที่ชีวิตจะรอด ทำอย่างไรที่จะให้ชีวิตสมดุล ระหว่างเหตุการณ์ที่มันเข้ามากับการจัดการอารมณ์ตัวเอง

การพยายามที่จะทำให้ “รอด” คือ หนทางที่นำไปสู่การดูแลสุขภาพของศรัทมา หลายคนที่เผชิญภาวะป่วย ซึมเศร้า และรับรู้ว่ ต้องกลับมาดูแลสุขภาพของจิตใจ การสื่อสารกับพระเจ้าผ่านสภาวะศรัทมาของตัวเองที่จะพูดและบอกถึง ความเชื่อมั่นในความเมตตาของพระเจ้านั้น ทำให้เกิดพื้นที่ของแสงสว่างด้วยความเชื่อมั่น และเสียงในใจก็ปรากฏบอก คำตอบให้กับเขา แต่ละคนมีกระบวนการทำงานกับโลกภายในของตัวเองเพื่อจะได้คำตอบมายืนยันการมีอยู่ในโลก ภายนอกที่มองไม่เห็นตัวตนทางเพศ รวมทั้งคนที่เลือกที่จะนิยามตัวเองให้หลุดจากกล่องเพศ

อัตลักษณ์ที่ทับซ้อน: ส่วนผสมของการถูกเบียดขับจากสังคม

หัวข้อนี้เป็นคำถามสุดท้ายเพื่อให้ทุกคนกลับมาองวิธีตัวตนที่มากกว่าความเป็นคนเพศหลากหลาย เรายังมีอัตลักษณ์อื่นๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ชายขอบ เช่น การเป็นเยาวชน(อายุน้อย) เด็กบ้านแตก มุสลิม แยก คนจน และอื่นๆ ขณะที่บริบทสังคมใหม่ เต็มไปด้วยโลกแห่งการสื่อสารออนไลน์ การต่อสู้กับระบบหรือระบบชั่วคราวเดิมที่หลายคนลุกขึ้นมาพูดเรื่องอัตลักษณ์ตัวเองเพื่อเรียกร้องพื้นที่ความเป็นธรรมตามวิถีประชาธิปไตย เขาเผชิญกับอะไรบ้าง

กระบวนการได้ชวนพูดคุยให้แต่ละคนค้นหาอัตลักษณ์ชายขอบของตนเองว่ามีอะไรบ้าง และมันส่งผลการใช้ชีวิต การเข้าถึงสิทธิ โอกาส พื้นที่ทางสังคม เวลา การมีคุณภาพชีวิต สุขภาวะและจิตวิญญาณของเราอย่างไร และแต่ละคนทุกคนยึดหยัดมาด้วยคำอธิบาย วิธีคิด หรือรูปแบบปฏิบัติอย่างไร

อัตลักษณ์ทับซ้อน	การเบียดขับ
เยาวชน/วัยรุ่น คนมุสลิม ผู้หญิงข้ามเพศ คนปาตาน	ใจร้อน คือร้อน ถูกตีตราว่าเป็นกลุ่มคนรุนแรง เสี่ยงต่อการก่ออันตราย คนผิดเพศ ผิดหลักศาสนา บาป เป็นนักธุรกิจ มาเฟีย
เรื่องจิตวิญญาณ คิดว่าตนเองมีพลังงานหรือ spiritual บางอย่างที deep กว่าคนอื่นในการสื่อสารเรามี spiritual connection ทีดี และดึงมาเป็นประโยชน์กับตัวเอง และเพื่อช่วยเหลือคน	

อัตลักษณ์ทับซ้อน	การเปิดเผย
นักกิจกรรมทรานส์แมน (ผู้ชายข้ามเพศ) Female Body เด็กที่หลุดจากระบบการศึกษา/เรียนไม่จบ	ไม่เข้าพวกกับนักกิจกรรมเพศกำเนิดหญิงที่เป็นหญิงรักหญิง ทำให้ไม่มีพื้นที่ทางสังคมในกลุ่มนักกิจกรรม, ต้องเปิดเปลือยตัวเองในพื้นที่ทางสังคมจนรู้สึกไม่ปลอดภัย ถูกละเมิด โดนการกระทำ ตั้งคำถามต่าง ๆ ที่เป็นความไม่ปลอดภัยกับรูปร่างจนรู้สึกว่าเราจะให้คนอื่นรู้ไม่ได้ว่าจริง ๆ แล้วร่างกายเราเป็นผู้หญิง, เป็นเด็กที่เรียนไม่จบไปไม่ถึงระดับมหาวิทยาลัย ทำให้หางานยากมาก และส่งผลกับภาวะเศรษฐกิจ อยู่ในภาวะพึ่งพิงพ่อแม่ให้มีที่ซุกหัวนอน
วิถีปฏิบัติ: มิติจิตวิญญาณ: การมีฐานปฏิบัติภาวนาทางพุทธ ทำให้มองว่าศาสนาเป็นเรือในการแสวงหาคำตอบบางอย่าง และ ไม่ว่าเราจะไปที่ไหน เราจะมองหาแก่นแท้ว่าอะไรคือสิ่งที่ทำให้เราสามารถรับมือกับสถานการณ์ได้" ด้วยพื้นฐานการทำงานที่เชื่อมโยงกับเรื่อง Energy Sense และทำให้เรามีประสาทสัมผัสรับรู้ที่ค่อนข้างละเอียดมาก ทำให้เรากลับมาโฟกัสกับสิ่งที่ทำงานและสิ่งที่เกิดขึ้นข้างใน รวมทั้งอารมณ์และตัวตน ทำให้เข้าถึงสภาวะบางอย่างที่ "ตัวตนไม่สำคัญ" แต่ที่สำคัญคือ เห็น Quality ที่เกิดขึ้น Quality ไหนที่ต้องให้ออกไป และ Quality ไหนที่ต้องใช้ ใช้เพื่ออะไร	

อัตลักษณ์ทับซ้อน	การเปิดเผย
เยาวชนที่โดนคดีการเมือง อยู่ในครอบครัวแม่เลี้ยงเดี่ยว การนิยามตัวตนทางเพศ non-binary	ต้องคิดว่ากระทำความผิดคดีการเมือง จากการลุกขึ้นมาเรียกร้องประชาธิปไตยและความเป็นธรรมทางเพศ กระบวนการยุติธรรมที่มีอคติไม่ได้รับความเคารพ สถาบันในระบบการศึกษาไม่เปิดรับเพราะคิดว่าจะจะเป็นเด็กดื้อและควบคุมยาก ถูกตัดสิทธิเดินทางไปต่างประเทศเพื่อจะพูดเรื่องสถานการณ์ของเยาวชน รู้สึกแปลกแยกในกลุ่มเพื่อนที่เป็นนักศึกษา / กระบวนการทางศาลตั้งคำถามเกี่ยวกับการมาจากความไม่สมบูรณ์ของครอบครัวและดีตรา , การไปขึ้นศาลไม่มีพื้นที่ในระบบทางการที่ยอมรับ non-binary รวมทั้งพื้นที่ในระบบสาธารณสุข-ที่กำหนดให้ตัวตนเรายังอยู่ในกล่องผู้หญิง ทำให้รู้สึกว่า ไม่มีตัวตน แม้เป็นนักกิจกรรม ตัวตนของเราที่ถูกกดทอนและถูก Misgender อยู่ด้วย
คำอธิบายในมิติด้านในทำให้รอด เราเรียนรู้จากการที่ชีวิตมีความซับซ้อนตลอดเวลา เราคิดว่าฉันจะโอบรับความซับซ้อนและคิดว่าชีวิตอยากให้เราเก่ง โชคดีที่ได้ความกล้าและมีความมั่นใจมาจากพ่อ เหมือนเป็นพลังในใจที่เรารู้ว่า ถ้าเราจะต้องสู้หรือยืนยันเรื่องนี้	

เราจะทำอย่างไร.. และถ้ามีอารมณ์อะไรเกิดขึ้น เราก็รับรู้และปล่อยมันออกมาโดยไม่ต้องเก็บไว้ เช่น โกรธที่เดียวให้มันจบไป..ตอนที่เข้าสู่สาย Spiritual ที่คิดว่าเราเป็นเหยื่ออะไร ไม่กล้ายืนยันอะไรให้กับตัวเองเลย มาถึงจุดหนึ่งในชีวิตที่เลิกกับแฟน เราคิดว่าถ้าเราตายก็ตายคนเดียว... ชีวิตเหี้ยไฉน มันเกิดแล้วมันก็ดับไป มันมีจุดเริ่มต้นใหม่ได้..แต่เรามีอิสระของเรา

อัตลักษณ์ทับซ้อน	การเบียดขับ
นิยามตัวเองว่า non – binary เยาวชนที่โดนคดีการเมือง แซกอินเดีย เด็กที่เรียนนอกระบบ (หลุดจากการศึกษาในระบบ) การเป็น Achillean	ถูกเรียกว่าเป็นเด็กผู้หญิง และการยืนยันตัวตนถูกกล่าวหาว่า เป็นเด็กเรื่องมาก มีคนฆ่าและมีคนมาล้อ ถูกนำไปประจานในพื้นที่ Social online ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัย รู้สึกไม่เข้าพวกทั้งในชุมชนตัวเองและในระบบโรงเรียน ถูกครูจับขังเดี่ยวในห้องเพราะแต่งกายไม่ถูกระเบียบ การเป็นคนที่ไม่ตรง Beauty Standard ถูกผลักรอกทั้งที่เขาคือ LGBT+ เหมือนกัน เราจึงเป็นชายขอบของชายขอบอีกที (เป็น non-binary ที่มีแนวโน้มไปทางชายแต่ไม่มีลักษณะความเป็นชาย เช่น ไม่มีกล้ามเนื้อ หน้าตาไม่ดี ทำให้ถูกกดดัน ตั้งคำถาม ต้องเผชิญกับความไม่เข้าใจของคนรอบข้างจนรู้สึกเหนื่อย
วิถีปฏิบัติเพื่อฟื้นฟูพลัง การกลับมาอยู่ในพื้นที่ปลอดภัยของตัวเอง ปลีกตัว ให้ปลอดภัยจากการเข้าถึงการวิพากษ์วิจารณ์หรือคำดูถูก กดทับ ล้อเลียน การโจมตีในโลก Social online นอนพัก และให้อภัยสำหรับบางคนไม่เข้าใจก็ไม่เป็นไร	

อัตลักษณ์ทับซ้อน	การเบียดขับ
เยาวชนเพศหลากหลาย/เพศกำเริบ หญิงที่มีคู่เพศเดียวกัน บุคลิกที่ไม่แสดงออกทางอารมณ์ เป็นเจ้าของกิจการที่รายได้น้อย	ไม่ถูกยอมรับหรือให้คุณค่ากับความสัมพันธ์คนรักเพศเดียวกันจากคนในครอบครัว การมีบุคลิกที่ไม่แสดงออกทางอารมณ์ ในการสื่อสารและการทำงานมักไม่ได้รับการยอมรับ เหมาะว่าเป็นคนไม่มีความน่าเชื่อถือ ประกอบการเปิดร้านขายกาแฟ ร่วมไปกับการทำกิจกรรมทางสังคม ประเด็นเพศ ทำให้รายได้ไม่แน่นอน ส่งผลต่อการตัดสินใจในสิ่งที่อยากทำนั้นทำได้ไม่เต็มที่
วิถีปฏิบัติเพื่อดูแลสุขภาพภายใน การดูแลใจและความรู้สึกของตนเอง ตรวจสอบความรู้สึกตนเองมากขึ้น ทำในสิ่งที่เราดูแลได้ ยอมรับ และปล่อย.. สิ่งอื่นที่ยังดูแลไม่ได้ ก็คงให้เป็นไปอย่างนั้นก่อน	

อัตลักษณ์ทับซ้อน	การเบียดขับ
กะเทยอ้วน เยาวชนหญิงข้ามเพศ คนจน คนชนบท เด็กบ้านแตก มีคดีทางการเมือง	ถูกเพื่อนแกล้งตั้งแต่เด็ก จนต้องย้ายโรงเรียนหลายรอบ อยากได้อะไรต้อง ดิ้นรนเอาเอง ที่บ้านไม่มีเงินสนับสนุน ถูกกดดันให้ต้องเรียนเก่ง ต้องพิสูจน์ ตัวเองอย่างหนักและหนักมากขึ้นเมื่อต้องคดีการเมือง ต้องทำให้ดูเป็นคน สมบูรณ์แบบ ถูกนักกิจกรรมต่อต้าน ล้อเลียนเรื่องอ้วน รู้สึกไม่พอใจใคร ไม่เชื่อมั่นในความรัก ความสัมพันธ์ รู้สึกไม่ปลอดภัย
การนิยามความหมายเพื่อจะให้รอด นิยามอัตลักษณ์ตนเองว่าเป็นนักกิจกรรมที่มีความห่วงใยทางการเมือง เป็นนักสุขนิยม ทำอะไรก็ได้ไม่สนใจเรื่อง ปากท้อง (มุ่งให้มีความสุข) ปิดใจที่จะยอมรับความจริงที่อาจจะทำให้ตัวเองไม่รอด บอกว่า เดี่ยวมันก็ไปต่อได้..	

ระหว่างที่ได้ทบทวนเรื่องราวการมีอัตลักษณ์ทับซ้อนในแต่ละคนที่มันส่งผลกระทบกับการใช้ชีวิต วิธีคิด สภาวะ
ข้างใน ทำให้รู้สึกสะท้อนใจอย่างยิ่ง เรามองเห็นว่า ในความเป็นเยาวชน ช่วงอายุและประสบการณ์กับสิ่งที่เขาต้องเผชิญ
ในโลกและสังคมที่ให้ค่ากับการเป็นผู้มีอายุมากกว่า การถูกกำหนดคุณค่าจากอคติทางเพศ ความเชื่อเรื่องความเป็น
ครอบครัว การเป็นกลุ่มชาติพันธุ์และศาสนาที่แตกต่างกัน หลากหลายความเชื่อ การมีอุปนิสัยและการนิยามอัตลักษณ์ทาง
เพศที่ไม่ใช่ชาย-หญิง มันส่งผลกระทบต่อมองเห็นตัวเอง การต้องสูญเสียความเชื่อมั่น เสียโอกาสทางการศึกษา ซึ่งส่งผลต่อ
การดำรงอยู่ให้รอดในภาวะสังคมแบบทุนนิยม บริโภคนิยม และโลกแห่ง binary

เรามองเห็นจุดแข็งที่แต่ละคนมี คือ ความเชื่อมั่นในอัตลักษณ์ทางเพศที่ตนเองมี เป็นผู้นิยาม และเลือก แม้ต้อง
เผชิญแรงเสียดทานจากภายนอกมากมาย แต่การนิยามตัวตนที่ไม่ใช่ หญิง - ชาย ตามเพศกำเนิดและตามกรอบความ
เป็นเพศแบบสมบูรณ์นั้น มีความชัดเจนว่า นั่นไม่ใช่ตัวตนของเขาเหล่านั้น แม้ว่าในอนาคตค่านิยามอัตลักษณ์ทางเพศ
อาจจะมีการเปลี่ยนแปลง เพราะคือการเดินทางเพื่อค้นหาความหมายทางเพศที่คนเหล่านี้กำลังอยู่ระหว่างการค้นหา
ตัวเองทางเพศ และการเรียนรู้กับโลกภายในตัวเอง

อัตลักษณ์ชายขอบอื่นๆ ที่พ่วงมากับการเติบโตด้านในที่ทำให้เกิดการรับรู้ว่า มีความท้าทายและต้องพิสูจน์
เพิ่มเติมอีกหลายเท่า ระหว่างการเดินทางในโลกภายนอก จึงเต็มไปด้วย การเรียนรู้และบาดแผลภายใน ที่ทำให้ทุกคนต้อง
ค้นหาคำตอบเพื่อสร้างความหมายกับคุณค่าการมีชีวิต การอยู่ให้รอดในโลกที่ให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ไม่เท่ากัน

เราจะเห็นว่า แม้เพียงใน 6 คนนี้ทุกคนต่างทำงาน ถกเถียงกับตัวเอง และมีบางคนที่ค้นหาและได้เจอกับเครื่องมือ
ที่มาช่วยในการพัฒนาจิตวิญญาณของตัวเองให้เข้มแข็ง พอที่จะอธิบายและปกป้องจุดยืนที่เลือกโดยเรียนรู้ที่เข้าใจและไม่
นำสิ่งที่มากระทบภายนอกเข้ามาบั่นทอนหรือมีอิทธิพลกับภาวะภายใน แต่สำหรับตัวเองก็มีคำถามถึงความท้าทายของ

อีกหลากหลายคน ที่เขาต้องทำงานกับตัวเองอย่างหนัก เพื่อเดินตามกรอบคุณค่าที่สังคมให้จากภายนอกเป็นความสำเร็จ แต่ต้นทุนชีวิตมีมากที่ต้องออกแรงกว่าหลายสิบเท่าเพื่อไปให้ถึงจุดผืนนั้น รู้สึกว่า หัวใจวันละทำงานอีกครั้ง หากโอกาสของกลุ่มเยาวชน คนรุ่นใหม่เติบโตมาในยุคการเฟื่องฟูกับการตั้งคำถามกับความเสมอภาคในความเป็นมนุษย์ ยังคงถูกโครงสร้างทางสังคมแบบใช้อำนาจเหนือบ่อนทำลาย หรือลดทอนการมีโอกาสและสิทธิทางสังคม

สถานการณ์สะท้อนความต้องการ:

กระบวนการที่ทำให้คนกลุ่มเพศหลากหลายต้องเป็นอื่น ถูกสร้างและทำงานส่งต่อเป็นระบบในทุกสถาบันซึ่งนำมาสู่การทำลายคุณค่า และบั่นทอนอำนาจภายใน ทำให้ความโดดเดี่ยว ไม่มีตัวตนในสังคม ผู้คนเกิดบาดแผล ไม่ปลอดภัย ระวัง ไม่ไว้วางใจใคร ไม่เชื่อมั่นในความสัมพันธ์ กระบวนการที่ทำให้โดดเดี่ยว ก็นำมาสู่เสียงสะท้อน ดิ้นรน ค้นหาและต้องการพื้นที่เพื่อนที่มีบางอย่างเหมือนกัน หรือ ชุมชน (Community) ที่ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน เป็นพื้นที่ปลอดภัย และให้โอกาสกลับมาฟื้นฟู **ความเข้มแข็งกับจิตวิญญาณเพศหลากหลาย** ทำให้เรามองเห็นโอกาสบางอย่างในการจะขยับเพื่อให้เกิดสิ่งเหล่านี้

ระดับบุคคล:

การสร้างพื้นที่ปลอดภัย การฟื้นฟูอำนาจ/ความเข้มแข็ง การยืนยันคุณค่าของจิตวิญญาณเพศหลากหลาย ให้คุณค่ากับการแบ่งปันประสบการณ์

- ผู้เป็นเจ้าของประสบการณ์แบ่งปันโดยไม่ต้องระมัดระวังว่าจะถูกตัดสิน เพื่อยืนยันประสบการณ์อันหลากหลายนี้ว่ามีอยู่จริง เป็นประสบการณ์ที่มีความหมาย
- ยืนยันการมีตัวตนของแต่ละคนที่มีหลากหลาย สะท้อนให้เห็นพลังความเข้มแข็งภายในที่เขาทำงานกับตัวเอง และการฝ่าฝืนจากภายนอก
- ชี้ให้เห็นที่มาที่ไปของการทำให้คนเพศหลากหลายกลายเป็นอื่นในสังคม
- สนับสนุนการรวมกลุ่ม การให้สิทธิ ทางเลือกและโอกาสในการแสดงศักยภาพ การเข้าถึงทรัพยากรและการพัฒนา ฯลฯ

พื้นที่และการเยียวยา มีเครื่องมือและรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละคน เนื่องจากตลอดช่วงชีวิตต้องเผชิญสิ่งที่หนัก การเยียวยาจะเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูความไว้วางใจต่อเพื่อนมนุษย์ ฯ

ข้อท้าทายสำหรับกระบวนการใน 2 ข้อนั้นคือ การเผชิญกับการตั้งคำถาม ความไม่เชื่อมั่น ไม่ไว้วางใจ

ระดับองค์กร/หน่วยงาน

กระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องสิทธิมนุษยชน ความหลากหลายทางเพศในเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กร ค้นหา ทบทวนและรื้อวิถีคิดที่มีอคติทางเพศ วัฒนธรรมและเชิงนโยบายขององค์กรหรือชุมชนที่สนับสนุนการเคารพความแตกต่าง หลากหลาย การเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน ความละเอียดอ่อนต่อภาวะเปราะบางอันมาจากการขาดความเชื่อทางสังคม และมาตรการในการสร้างบรรยากาศเชิงบวก คัดกรอง ดูแลเมื่อเกิดการเลือกปฏิบัติ อคติ

ข้อท้าทาย นโยบายเชิงบวกต้องนำไปสู่การเรียนรู้ การปฏิบัติ ถอดบทเรียนและสร้างให้เป็นวัฒนธรรมภายในองค์กร การออกแบบการเข้าถึงสิทธิ โอกาส และบรรยากาศในเชิงองค์กร ที่ทำได้และถูกใช้ไม่ถูกเขียนแล้วตั้งไว้

ความต้องการคนรุ่นใหม่เพศหลากหลาย

เนื่องจากความหลากหลายทางเพศเป็นประเด็นที่ทำทลายกับระบบการเมือง การปกครองที่จัดระบบการบริหารจัดการในแบบสองเพศ ส่งทอดมาในทุกๆ สถาบันทางสังคม ฉะนั้น ทุก ๆ สถาบันทางสังคมจึงเป็นส่วนสำคัญของการบ่มทอน หรือสร้างพลังความเข้มแข็งในมิติจิตวิญญาณให้กับคนเพศหลากหลาย

สถาบันครอบครัว คือพื้นที่สร้างแก่นแกนของการมีตัวตนสถาบันแรกที่หล่อหลอมความสัมพันธ์ คุณค่าความเป็นมนุษย์ โดยตัวเองของสถาบันครอบครัวเป็นเพียงหน่วยย่อยที่รับเอาชุดความคิดความเชื่อมาจากสถาบันต่างๆ ในทางสังคม สถาบันครอบครัวจึงไม่ใช่หน่วยย่อยที่ต้องรับผิดชอบต่อการสร้างคุณภาพประชาชนที่มีจิตวิญญาณเข้มแข็ง แต่จำเป็นต้องตั้งคำถามกับระบบ ระบบสถาบันต่างๆ ที่จะต้องส่งผ่านความคิดแห่งการเคารพตัวตนทางเพศของมนุษย์ทุกคนมาสู่การสร้างและเลี้ยงดูเด็กให้เป็นมนุษย์ที่เป็นอิสระและเต็มศักยภาพ ระบบ ระบบทางสังคมต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเป็นพื้นที่ปลอดภัยให้เด็กแต่ละคนเติบโตอย่างมีอิสระภาพและใช้ศักยภาพได้เต็มกำลังในความเป็นตัวตนของเขา

ระบบการศึกษา ต้องสนับสนุนให้หน่วยย่อยในระบบการศึกษามีนโยบายองค์กรและบรรยากาศของการโอบรับตัวตนของเด็กที่มีความหลากหลายในทุก ๆ มิติ ไม่ใช่เฉพาะเรื่องเพศ ระบบการเรียนการสอน ระเบียบภายในองค์กร ต้องไม่นำไปสู่การเบียดขับให้เด็กหลุดจากระบบจากการถูกละเมิด ถูกทำให้แปลกแยก

ระบบสาธารณสุข ต้องยอมรับการมีอยู่ของเพศที่หลากหลายว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องการเข้าถึงบริการสุขภาพ การมีอัตลักษณ์ทางเพศ และเพศวิถีที่แตกต่าง ต้องไม่นำไปสู่การปฏิเสธ ตีตรา หรือไม่มีบริการที่ครอบคลุม บริการสุขภาพที่เป็นลักษณะเฉพาะเจาะจงเป็นสิทธิที่ต้องเข้าถึงและได้รับการคุ้มครองสิทธิประโยชน์

กฎหมาย สวัสดิการ ที่ต้องมองเห็นตัวตนและเคารพการมีอยู่ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ มีกฎหมาย เพื่อยืนยันการเคารพการมีตัวตน เคารพสิทธิในการสร้างครอบครัว ฯลฯ และรู้กฎหมายที่กดทับ ผลักไส กีดกันไม่ให้เรา เข้าถึงสิทธิ และโอกาสต่าง ๆ เป็นต้น

การคุ้มครองสิทธิ และการจัดบริการ จำเป็นต้องมีความละเอียดอ่อนต่อการมีอัตลักษณ์ที่ทับซ้อน

ต้องมีกลุ่มคนเพศหลากหลายเป็นส่วนหนึ่งในทุกระบบทางสังคมและสถาบัน เพื่อการเข้าถึงทรัพยากร การเข้าถึงอำนาจการสร้างเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมออกแบบกลไก นโยบาย ให้เกิดความครอบคลุม ละเอียดย่อน คำนึงถึงการมีอัตลักษณ์ที่ทับซ้อน ที่การสนับสนุนส่งเสริมต้องละเอียดอ่อนในแต่ละขั้นตอน โดยเฉพาะหาก บางคนเต็มไปด้วยอัตลักษณ์ชายขอบทับซ้อนอยู่ หากเราเชื่อมั่นในศักยภาพของความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนต้องการ “อยู่” อย่าง “มีศักดิ์ศรี” การทำกิจกรรมนี้ก็ทำให้เห็นว่า แม้โลกภายนอกจะพยายามลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของพวกเขา และ พวกเราหลาย ๆ คนก็อาจเผชิญกับสิ่งเหล่านี้เหมือนกัน หลายครั้งบาดเจ็บและอยากจมมันลง เป็นส่วนหนึ่งของ ประสบการณ์เมื่อได้เป็นผู้ผ่านพ้น การกลับมาทบทวนชีวิต ความคิด ขุดค้นความต้องการ เท้าทันกับโลกภายนอกและ เข้าใจโลกภายในของเรามากขึ้น ๆ การศึกษานี้ทำให้เราได้พบกับ คุณค่าแห่งการมีชีวิตอยู่ คุณค่าของการเป็นผู้กำหนด ตัวตนทางเพศด้วยตัวเอง คุณค่าของความรักที่มีภายในตัวเอง การกลับมาให้ความสำคัญกับการค้นพบกับการอธิบาย คุณค่าของตัวเราจากภายใน

ของฝาก: บางส่วนพลังงานที่ดีในช่วงปิดวง

“ได้เรียนรู้เรื่องพื้นที่การเปลี่ยนแปลงของตนเอง การทำงานกับตนเองกับเรื่องที่ตนเองเปราะบาง และรู้สึกที่เรา สามารถบอกกับคนอื่นรวมถึงครอบครัวของเราได้ว่าเราทำงานเยอะมากกับข้างใน เราคิดว่าจิตวิญญาณของเราค่อนข้าง มีความอ่อนไหว มีความเข้มแข็งข้างนอก เราเป็นทุกขง่าย เราไม่ต้องการให้ใครมายืนยันให้เรา แต่ไม่ได้หมายความว่าเรา ไม่ต้องการเพื่อน เรารู้สึกภูมิใจจากการที่ผ่านชีวิตเหี้ย ๆ มาได้และได้ชีวิตของตนเองคืนมา และเห็นความเป็นไปได้ใหม่ ๆ มาตีมส์สันว่า ฉันทำอะไรได้บ้าง และช่วงนี้ฉันต้องการอะไร” เพศกำเนิดหญิง – Non-binary อายุ 16 ปี

“เหมือนเป็นการยืนยันในสิ่งที่เราเชื่อมาตลอดว่าการทำงานกับตัวเรา กับตัวตนข้างในมีค่าเทียบเท่ากับการที่เรา ออกไปทำงานข้างนอก เป็นการยืนยันคุณค่าที่เราเชื่อมาตลอดว่าทำอะไรสักอย่างข้างในกับตัวเรา ซึ่งก็มีพลวัตกับคน รอบข้างอยู่แล้ว เพราะมันเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน แค่ตัวเราเริ่มเปิดรับสิ่งรอบตัวเรา หรืออะไรบางอย่างที่เกิดขึ้นและ

กำลังดำเนินไป ก็จะทำให้การเคลื่อนไหวยับยั้งแล้ว .. สุดท้ายสังคมก็เกิดขึ้นจากตัวเรา ดังนั้นจึงเป็นทั้งพลังการขับเคลื่อน และการกลับมาสู่ฐานรากของการยับยั้งพลังงาน”

เพศกำเนิดหญิง -Transman อายุ 29 ปี

“เรารู้สึกว่าโลกภายนอกมีอิทธิพลมาก เราเติบโตมาโดยผูกติดกับกิจกรรมภายนอกตลอด เมื่อเรารู้สึกอะไรข้างใน เราก็จะใช้กิจกรรมภายนอกมาเป็นเครื่องมือในการเบี่ยงเบนเพื่อให้ลืม อาจเป็นกลไกในการทำงานกับตนเอง ถามว่าเราจะเปลี่ยนแปลงข้างนอกได้มากแค่ไหน ถ้าเราแตกสลายแล้ว สุดท้ายใครจะมาดูแลตัวเรา”

เพศกำเนิดหญิง – non-binary ปัจจุบันใช้ชีวิตคู่แบบหญิงรักหญิง ที่ยังไม่กำหนดเพศวิถีตายตัว อายุ 26 ปี

กิจกรรมครั้งนี้สำหรับผู้จัดกระบวนการ ระหว่างการทำกิจกรรมและการทบทวนเรื่องราว ล้วนเต็มไปด้วยความเอื้อล้น! ทั้งความสะเทือนใจ และการเห็นพลังอำนาจและความเข้มแข็งของนักต่อสู้ทุกคน การต่อสู้ไม่ได้เริ่มจากการปะทะหรือการทำสงครามภายนอก ทำที่สุดคือการต่อสู้และทำงานกับตัวเอง กลุ่มคนเหล่านี้ทำให้เรากระจ่างชัดถึงความรักในตัวเอง เรื่องราวของพวกเขาและมีเราอยู่ในนั้น ทำให้เราเห็นภาพ เรื่องราวของคนเล่าเรื่องตนเอง การทำงานกับตนเอง กับการเมื่อสู้กับโลกข้างนอกแท้จริงแล้วสิ่งกระทบภายนอกส่งให้ทุกคนก็กลับมาสู้กับโลกข้างใน เราได้เห็นทุกคนพยายามลองผิดลองถูกกับตัวเอง เพื่อค้นหาจิตวิญญาณความเป็นเพศที่แท้จริงของเขาและเป็นการเดินทางที่เรียนรู้ เป็นการฝึกในการที่จะก้าวต่อไป ว่า จะก้าวไปด้วยจังหวะไหน ทำให้เราเห็นพลังในการทำงานในระดับตนเองและการดีลกับสถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวที่เข้ามา แต่ละคนใช้ประสบการณ์ของตนเองในการวางแผนและจัดการมัน สิ่งที่กระทบข้างนอกเป็นการก่อให้เกิดการตั้งคำถามที่จะทำงานกับสิ่งที่ส่งเป็นผลกระทบข้างใน เป็นการบ่มเพาะให้เติบโต เข้มแข็ง แต่มันจะดีกว่านี้มากถ้าระบบในเชิงโครงสร้างไม่ทำลาย บั่นทอน ปิดกั้นโอกาสและสิทธิที่เราไม่ควรต้องทุ่มทุนทั้งชีวิตเพื่อค้นหา แหกกรอบ และต้องยืดยาด มีความน่ากังวลต่อกรณีทั้งหลาย ๆ คนอาจจะตกลงไปในหลุมพรางของไปวัดกับคุณค่าในบรรทัดฐานทางสังคม...? อย่างน้อยที่สุด ทุกคนค้นหาคำตอบให้ตัวเองได้ กิจกรรมนี้ทำให้เห็นชัดว่าทุกคนเข้มแข็งมากไม่ว่าจะอธิบายทางเลือกของตัวเองอย่างไร เพราะในการทำงานกับตนเอง จิตวิญญาณความเป็นมนุษย์นั้นก่อเกิดและเติบโตขึ้นแล้ว

#####

